

YLÄNE KAPPELNIITTU

rautakautisen ja historiallisen ajan muinaisjäännösalueen
pohjoisosan kartoitus 2004

Päivi Kankkunen ja Sirkku Pihlman

Museovirasto - arkeologian osasto - koekaivausryhmä I



Yläne Kappelniittu

rautakautisen ja historiallisen ajan muinaisjäännösalueen pohjoisosan kartoitus 26. – 29.4. 2004
Päivi Kankkunen ja Sirkku Pihlman

arkistotietoja

Kunta: Yläne

Kylä: kk

Kohde: Kappelniittu, muinaisrekisterin numero 979010005

Omistaja: Suomen valtio

Sijainti: Yläneen kirkosta noin kilometri linnuntietä eteläkaakkoon

Peruskartta: 1133 11 YLÄNE

Keskikoordinaatit: p = 6760148, i = 3251428, z = 53 – 63 m mpy

Aiemmat löydöt ja tutkimukset:

1991 Heljä Brusila, tarkastus, KM 26937

1992 Päivi Kankkunen, koekaivaus, KM 27507:1 - 231

1993 Päivi Kankkunen, koekaivaus, KM 28763:1 - 30

1994 Päivi Kankkunen, koekaivaus, KM 28002:1 - 93

1996 Teija Tiitinen, hoito

2000 Sirkku Pihlman, tarkastus

Kartoitukseen liittyvät:

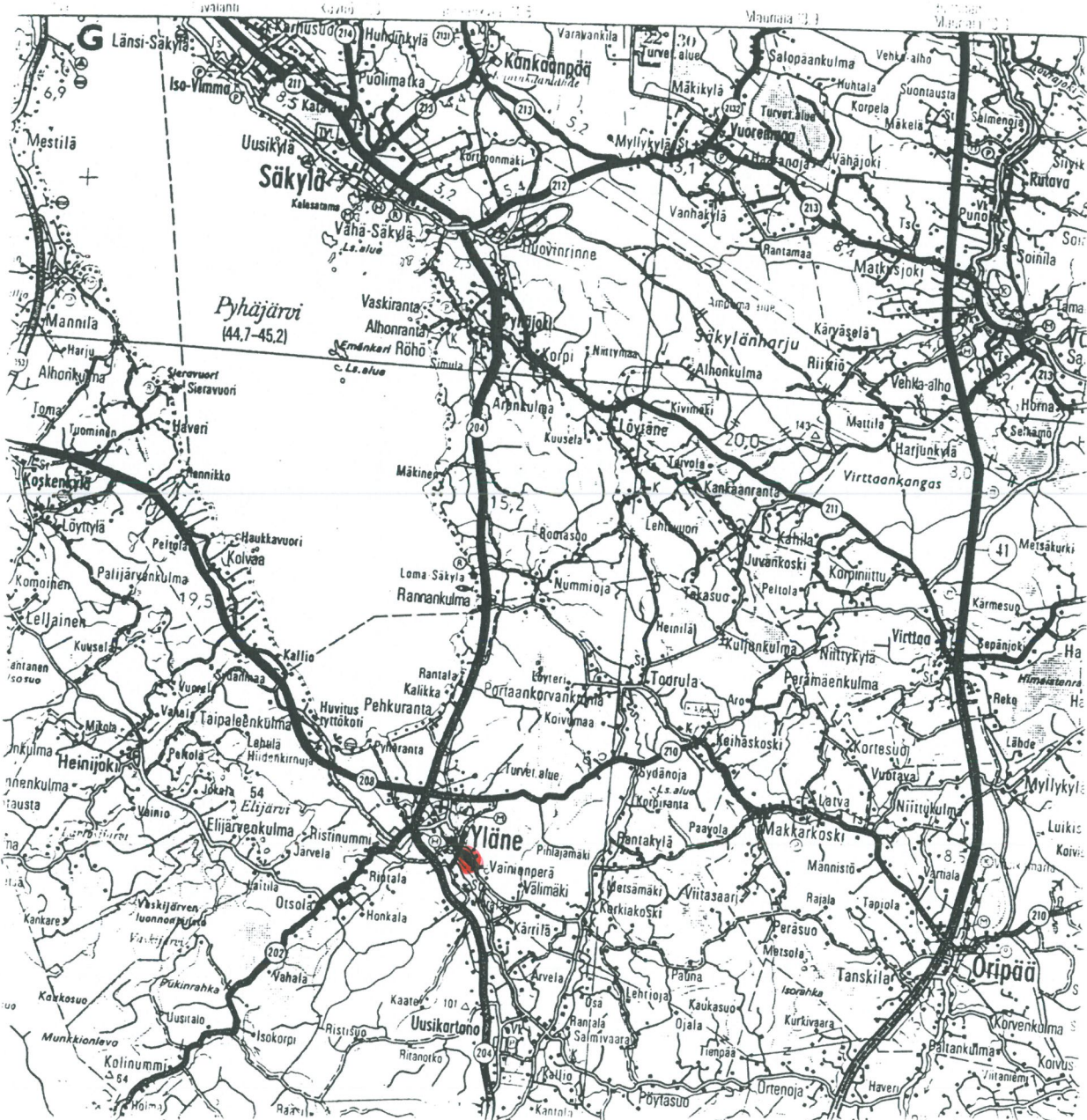
- kaksiosainen kartta, 1:1000, 2xA3

- diat: 55616 – 55636

- negatiivit: 135815 – 135848

YLÄNE KAPPELNIITTU

ote tiekartasta GT-2
kohde merkitty punaisella



Kartoitus

Yläneen Kappelniitussa tehtiin yksityiseen maankäyttöhankkeeseen liittyen kartoitusta ja kaivauksia vuosina 1992 – 1994 koekaivausryhmä I:n toimesta. Tutkimusten jälkeen Kappelniitun muinaisjäännösalue lunastettiin valtiolle kokonaisuudessaan. Kappelniitun alueella on mahdollisesti useampia muinaispeltoja, rautakautisia ja myöhempiä rakennusten jäännöksiä ja röykkiöitä. Kohteeseen liittyy myös sille nimen antanut perimätieto Yläneen ensimmäisen kappelin sijainnista niitun alueella. Kappelniitun sivuitse on kulkenut ja kulkee Pyhän Henrikin pyhiinvaellusreitti Köyliöstä Nousiaisiin.

Kaivaustutkimusten päätyttyä Museoviraston hoitoyksikkö on tehnyt ja organisoinut maisemanhoitoa alueella. Kappelniitun itäiselle reunalle, kalliolle pystytettiin ensimmäisen kirkollisen rakennuksen muistoksi risti, joka vihittiin ekumeenisin menoin vuonna 1995. Tutkija Sirkku Pihlman Turun yliopistosta löysi paikkakuntalaisten avustuksella vuonna 2000 mahdollisen keskiaikaisen kappelin kirkkotarhan aidan perustuksen.

Kappelniitun alueelle suunniteltiin muinaisjäännöstaulun pystyttämistä, sillä alue on suosittu käyntikohde niin menneisyytensä kuin rehevän kasvillisuutensa vuoksi. Kirkon 850- juhluvuoteen liittyen taulun pystyttäminen kävi ajankohtaiseksi ja siihen liittyen oli tarpeen kartoittaa myös Kappelniitun pohjoinen puoli, jonka kartoittamiseen ei ollut mahdollisuutta aiempien tutkimusten aikana.

Kartoitus tehtiin 26. – 29.4. 2004 Sirkku Pihlmanin ja allekirjoittaneen toimesta. Kartoitusapuna ja kartan piirtäjänä toimi FM Teija Nurminen. Kappelniitun vieressä asuvalta Yläneen kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja Arimo Helmisaarelta saatiin arvokasta apua.

Kappelniitun muinaisjäännösalue on kooltaan noin 400 x 160 m. Kartoitettavana ollut alue oli laajuudeltaan noin 200 x 100 m. Kartoitus tehtiin bussolin ja rullamitan avulla.

Kartoituksessa ei otettu kantaa jäännösten ajoitukseen. Kappelniitun pohjoisosan alueella on erilaisia kivirakenteita, niistä huomattavimpana todennäköinen keskiaikaisen kirkkotarhan perustan jäännös. Todennäköisen kiviaitauksen perusta on neliömäinen, siinä on kolme säilynyttä sivua. Sivut ovat yhtä pitkät, noin 25 m kukin. Kiviperustus on noin pohjoisluode – eteläkaakko -suuntainen. Eteläkaakkoinen sivu puuttuu kokonaan.

Lisäksi havaittiin viisi röykkiötä tai kiveystä, kivirivi, rakennuksen pohja, kaksitoista painaumaa sekä aivan maantien vieressä ojanteita. Kappelniitun länsirinteessä, lähellä pellon reunaa on hieno ja hyvin säilynyt tervahauta. Tervahaudasta koilliseen, ylärinteessä on rengaskaivo.

Kartalle sijoitettiin myös alueen itäosasta 1990-luvun kaivausten jälkeen löytynyt jauhinkivi sekä pellossa oleva Sirkku Pihlmanin löytämien saviastian palasten löytöpaikka.

Helsingissä, 13.12.2006



Päivi Kankkunen

Dialuettelo

- 55616 Yleiskuva mahdollisen kirkkoaidan alueelle, taustalla muistoristi, kuvattu pohjoisesta
- 55617 Yleiskuva mahdollisen kirkkoaidan itäiseen osaan, taustalla muistoristi, kuvattu luoteesta
- 55618 Muistoristi ja mahdollisen kirkkoaidan läntistä sivua, kuvattu kaakosta
- 55619 Mahdollisen kirkkoaitauksen luoteista sivua, kuvattu lounaasta
- 55620 Mahdollisen kirkkoaitauksen läntistä sivua, kuvattu luoteisnurkasta
- 55621 Mahdollisen kirkkoaitauksen läntistä sivua, kuvattu etelänurkasta
- 55622 Taustalla lähdekaivo, Haverintien ja mahdollisen kirkkoaidan välistä aluetta, kuvattu luoteesta
- 55623 Lähdekaivo, kuvattu koillisesta
- 55624 Oikealla lähdekaivo, kaivon ja tien välistä aluetta, kuvattu luoteesta
- 55625 Mahdollisen kirkkoaidan aluetta, taustalla muistoristi, aidan pohjoista kulmaa, kuvattu pohjoisesta
- 55626 Lähdekaivolta etelään pellolle viettävää rinnettä, kuvattu pohjoisesta
- 55627 Lähdekaivolta etelään pelolle viettävässä rinteessä mahdollinen rakennuksen pohja, kuvattu luoteesta
- 55628 Etelään viettävässä rinteessä mahdollinen rakennuksen pohja, edessä sen sisäinen kuoppa, kuvattu koillisesta
- 55629 Etelään viettävää rinnettä, kuvattu idästä
- 55630 Etelään viettävän rinteeseen "nokkaosassa" latomus ja matala röykkiö, kuvattu lounaasta
- 55631 Etelään viettävän rinteeseen "nokasta" kuvattu Kappelniitun peltolohkoa ja eteläosaa, luoteesta
- 55632 Mahdollisen kirkkoaidan ulkopuolista, pohjoista osaa, joitakin painanteita, kuvattu etelästä
- 55633 Mahdollisen kirkkoaidan pohjoispuolista ja Haverintien välistä aluetta, työväentalo, kuvattu etelästä
- 55634 Etualalla mahdollisen kirkkoaidan itäistäosaa, taustalla Haverintie ja työväentalo, kuvattu etelästä
- 55635 Haverintien viereinen alue, jossa havaittiin ojanteita, taustalla lähdekaivo, kuvattu pohjoisesta
- 55636 Lähdekaivolta etelään viettävä rinne ja resenti oja, kuvattu lähdekaivolta, koillisesta

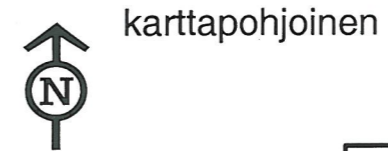
Negatiiviluettelo







- 135815 Mahdollisen kirkkoaidan eteläkulmaa, kuvattu muistoristille päin, luoteeseen
- 135816-21 Lähdekaivolta noin etelään pelolle laskevaa rinnettä, oikealla reunassa mahdollisesti talonpohja, kuvattu noin lännestä
- 135822-23 Panoraamakuva lähdekaivolta etelään pelolle laskevasta rinteestä, keskellä taaempaa mahdollinen rakennuksen pohja, kuvattu noin pohjoisesta
- 135824-25 Panoraamakuva mahdolliseen kirkkoaitaukseen, keskellä kuvaa, kuusen luona aitauksen pohjoiskulma, taustalla hieman oikealla muistoristi, kuvattu pohjoisesta
- 135826 Mahdollisen kirkkoaitauksen keskellä oleva kuopanne, kuvattu koillisesta

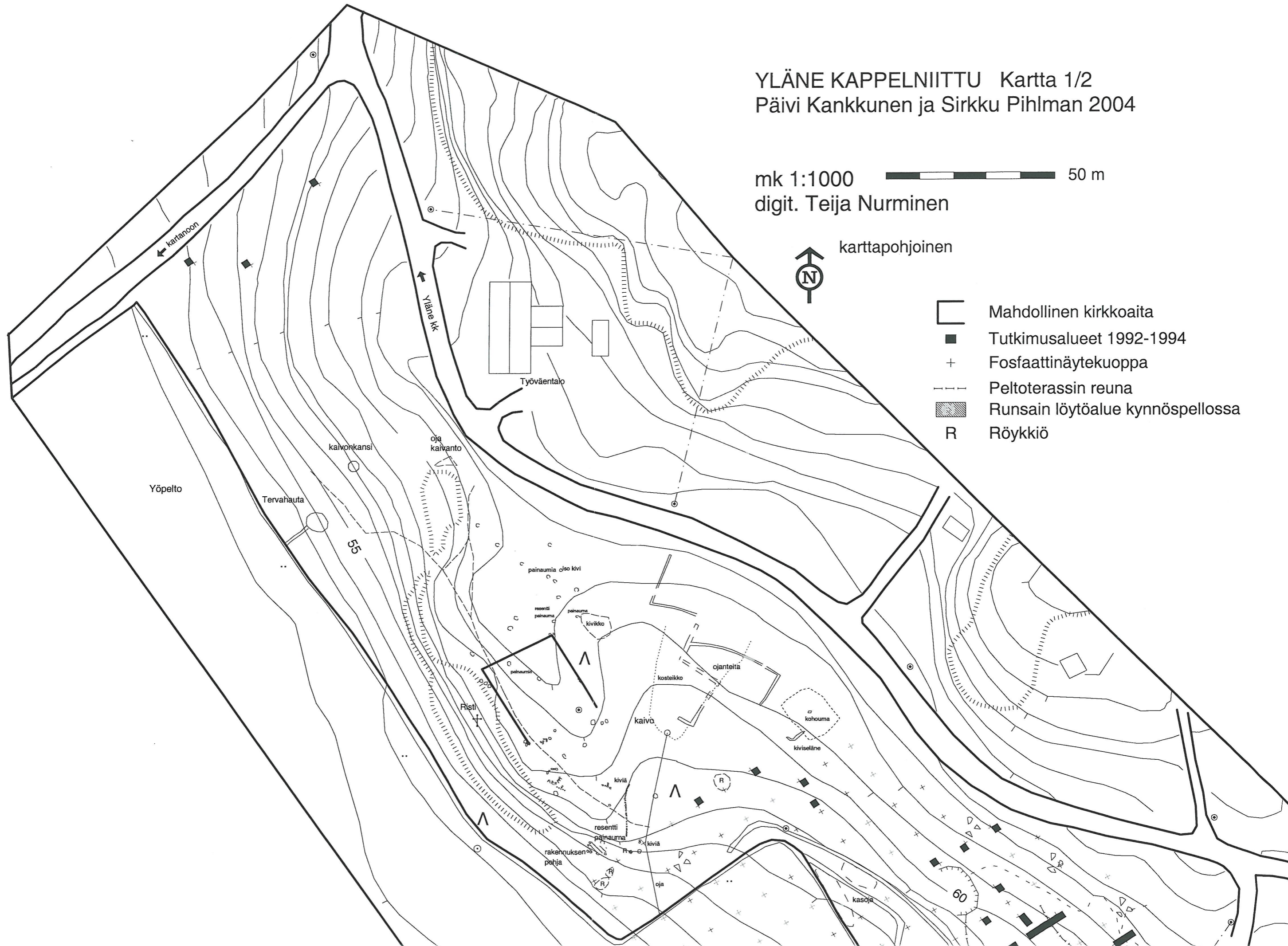
- 135827 Kuopanne mahdollisen kirkkoaitauksen pohjoispuolisella alueella, taustalla työväentalo, kuvattu kaakosta
- 135828-30 Panoraamakuva lähdekaivolta etelään peltoalueelle laskevasta rinteestä, keskivaiheilla ilmeisen resenttioja, vasemmalla, pienessä peltosaarekkeessa lähde, keskellä latomus, matala röykkiö, oikealla mahdollisen rakennuksen pohja, kuvattu kaakosta
- 135831-34 Panoraamakuva lähdekaivolta etelään viettävästä rinteestä, kuvattu koillisesta
- 135835 Mahdollisen kirkkoaidan läntistä sivua, lähellä muistoristiä, kuvattu aitauksen länsikulmasta, luoteesta
- 135836 Kappelniiitun muistoristi, kuvattu pohjoisesta
- 135837 Mahdollisen kirkkoaidan länsisivua, kuvattu eteläkulmasta, kaakosta
- 135838 Mahdollisen kirkkoaidan luoteissivua, kiven kohdalla sivun puoliväli, keihään kohdalla pohjoiskulma, kuvattu lännestä
- 135839 Mahdollisen kirkkoaidan aluetta, oikealla muistoristi, pöytä ja etualalla polku muistoristille, kuvattu luoteesta
- 135840 Mahdollisen kirkkoaitauksen läntistä osaa, oikealla muistoristi, kuvattu luoteesta
- 135841 Mahdollisesti kirkkoaitauksen luoteiskulmaa ja länsisivua, oikealla muistoristin informaatiotaulu, kuvattu luoteesta
- 135842 Mahdollisen kirkkoaitauksen itäistä sivua, taustalla lähdekaivo, keihään kohdalla aitauksen pohjoinen kulma, kuvattu pohjoisesta
- 135843 Mahdollisen kirkkoaidan pohjoispuolen ulkopuolista aluetta, taustalla muistoristille vievä polku, kuvattu kaakosta
- 135844 Mahdollisen kirkkoaidan aluetta, taustalla muistoristi, keskellä keihään kohdalla aitauksen pohjoiskulma
- 135845 Taustalla mahdollisen kirkkoaitauksen aluetta, oikealla muistoristi, kuvattu Haverintien reunasta, koillisesta
- 135846-47 Panoraamakuva, vasemmalla lähdekaivo, oikealla muistoristi ja pöytä, mahdollisen kirkkoaitauksen aluetta, kuvattu Haverin tieltä, luoteesta
- 135848 Etualalla aluetta, jolla havaittiin ojanteita, taustalla lähdekaivo, oikealla takana mahdollinen kirkkoaitaus, kuvattu koillisesta

YLÄNE KAPPELNIITTU Kartta 1/2
Päivi Kankkunen ja Sirku Pihlman 2004

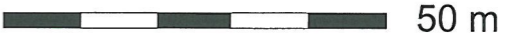
mk 1:1000  50 m
digit. Teija Nurminen



-  Mahdollinen kirkkoaita
-  Tutkimusalueet 1992-1994
-  Fosfaattinäytekuoppa
-  Peltoterassin reuna
-  Runsain löytöalue kynnöspellossa
-  Röykkiö



YLÄNE KAPPELNIITTU Kartta 2/2
Päivi Kankkunen ja Sirku Pihlman 2004
mk 1:1000
digit. Teija Nurminen



karttapohjoinen

